

Spanyolországban már 1540 körül jelentkeznek barokk stílusjegyek, viszont Közép- és Kelet-Európában még 1740 körül is fellelhetők. A csúcspont kétségtelenül a XVII. század, azonban már a XVI. század spanyol misztikusai, sőt Michelangelo is a barokk kategóriába tartoznak.

Góngora és Calderón, Tasso és Marino, Agrippa d'Aubigné és Corneille, Gryphius és Hoffmannswaldau, Donne és Milton, s a spanyolok, olaszok, angolok, németek, franciák mellett cseh, horvát, lengyel, ukrán, orosz barokk-költők szövegei olvashatók a kötetben, cseh költők műfordításában. Némely fordítás, így a góngorai első *Soledad* tolmácsolása valóban bravúros. Ebben az előkelő társaságban kapott helyett a „Szigeti veszedelem” V. éneke is.

Az eposz V. énekéből a 4–36. versszakok közti részt — a szigeti hős szózatát — fordította csehre *Lúdko Kubišta* (207–209.). Kihagyásokkal élt, s így összesen 16 strófa cseh szövegét olvashatjuk. Sajnos, magyarul nem tud, ezért a Zrínyi Péter-féle horvát szövegét használta, fordítását pedig a „Charvátsko” („Horvátország”) című fejezetbe illesztette. Ez azonban nem valami elfogult szemlélet eredménye, csak abból következik, hogy *Kubišta* nem tud magyarul. A jegyzet (281.) viszont közli, hogy Zrínyi Péter szövege Miklós eposzának szabad átdolgozása s idezi a magyar címet — „Szigeti veszedelem” — is.

Örömlünk kell, hogy a Zrínyiász — legalább egy részletében — most már eljutott a cseh olvasóhoz is, ámde örömlünk még nagyobb lenne, ha a fordítás a magyar eredetihez igazodott volna. Zrínyi Péter szövege úgyszólván már kissé bágyadtabb, mint a Miklós-féle eredeti: érthető, hogy az újabb átköltésben számos részlet-szépség elsikkadt. Nincs terünk arra, hogy filológiai elemzést adjunk, inkább csak jelezzük a fordítás tényét és kifejezzük reményünket, hogy egyszer kedvet kap valaki az egész „Szigeti veszedelem” cseh tolmácsolására, Zrínyi Miklós eredeti alapján.

Angyal Endre

Magyar Poesis. Szépirodalmunk a XVII. században. A Petőfi Irodalmi Múzeum kiállítása (1968. február 17 — június 31.)

Akik figyelemmel kísérik a Petőfi Irodalmi Múzeum kiállításait, öröndetes jelenségnek lehetnek tanúi. Az elmúlt évek során a múzeum vezetői és munkatársai tiszteletre méltó erőfeszítéssel lerakták az irodalmi muzeológia alapjait, kialakították a tárlatrendezés legcélszerűbb módszereit és ezzel az intézmény határozott profilját. Ennek köszönhető, hogy ez az irodalmi relikviák megőrzése, az irodalom oktatása és népszerűsítése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú művelődési központunk mind erőteljesebben fejtheti ki hatását. Fokozott hangsúllyal kell kiemelnünk a középiskolai oktatásban háttérbe szorított régi magyar irodalom ügyének felkarolását.

A Zrínyi és Heltai emlékkiállítás után, *Jenei Ferenc* tudományos főmunkatárs most bonyolultabb feladat megoldására vállalkozott. A „Magyar Poesis” c. kiállítás ugyanis XVII. századi szépirodalmunk keresztmetszetét adja Balassi Bálint halálától a kuruc költészet záró akkordjáig. A rendezés nehézségei nyilvánvalóak: egy bő évszázad szépirodalmi termését úgy kellett kiválogatni, hogy a rendelkezésre álló négyzetmétereken — a múzeum nagytermében, azokban a tárlókban, ahol annak idején Zrínyi és Heltai is helyet kapott — kerek, összefüggő, a korszak kiemelkedő egyéniségeit, kedvenc műfajait, a fejlődés fővonalait és sokrétűségét plasztikusan érzékeltető, hangulatában is megragadó kép fogadja a látogatót. Már előljáróban meg kell állapítanunk: *Jenei Ferenc* a töle megszokott alaposággal és lelkiismeretességgel oldotta meg feladatát.

A Balassi-hagyomány XVII. századi sorsát és irodalomformáló szerepét gazdagon illusztrálják a Balassa-kódexből és más énekeskönyvekből, mindenekelőtt a Vásárhelyi Daloskönyvből bemutatott lapok, valamint Balassi és Rimay Istenes énekeinek XVII. századi kiadásai. Szorosan a Balassi-hagyományhoz kapcsolódik az ún. főúri költők csoportja: Gr. Balassa Bálint, Liszti László, Eszterházy Pál, Koháry István, Zichy Péter. Munkásságuknak a barokk ízlés és stílus elterjedése igen sokat köszönhet. Közülük emelkedik ki a század legnagyobb költője, a kiállítás egyik központi alakja: Zrínyi Miklós, a magyar barokk irodalom legjelentősebb műve, a Szigeti veszedelem alkotója, a magyar nyelvű hadtudományi irodalom megeremlítője. *Jenei* — igen helyesen — Zrínyinél, Rákóczinál és az emlékiratok esetében engedményeket tett és a nem kifejezetten szépirodalmi alkotásokat is programjába vette. Így Zrínyi utolsó éveinek problematikája már a Thököly- és Rákóczi-kor politikai történetének léggörék előlegezi. Szép méltatást és gazdag dokumentációt kapott a magyar olvasókörzség kialakítása szempontjából századának legjelentősebb költőgyénisége, Gyöngyösi István. A sort Rákóczi hatalmas alakja zárja le, mintegy gyújtópontját képezve a kuruc kor irodalom- és művelődéstörténetének. Igen tanulságosak és megragadóak a barokk színjátszást, könyvku-

túrát és hangszereket (asztali cimbalom, lant, görbe kürt, Blockflöte) bemutató tárlók, valamint a kandalló párkányán elhelyezett habán kancsók. Külön említést érdemel a terem sarkában elhelyezett barokk enteriőr (két szék, asztal, az asztalon bőrkötésű könyv és kancsó), mivel nem kis része van a tárlat megkapó hangulatának megteremtésében. A gazdag olajfestmény- és metszet-anyag: Balassi Bálint, Kóhary István, Eszterházy Pál, Petróczy Kata Szidónia, Zichy Péter, Zrínyi Miklós, Rákóczi Ferenc és Gyöngyösi István portréi, valamint a korabeli élet egy-egy jelentetét megörökítő festmények (Kuruc lovas, Beszélgető kuruc katonák stb.), az emléktanyag jól megkomponált együttesében ugyancsak maradandó élményt jelentenek. Ha nagyon keresnők a hibát, tudnánk egyet említeni: kár, hogy a fotók (egyébként most is kiténők!), az eredeti anyag rovására ennyire túlsúlyba jutottak. A múzeumnak keresnie kellene annak útját-módját — bár ennek nehézségeiről, problematikus voltáról magunk is meg vagyunk győződve —, hogy az eddigieknél több eredeti tárgy, főleg több egykorú könyv és kézirat szerepeljen a kiállításokon.

Mindent összevetve: a „Magyar Poesis” c. tárlat valóságúen, árnyaltan, szerencsés kézzel mutatja be XVII. századi szépirodalmunkat, tükrözi egy nagy korszak változatos, sokrétű képét és egyben a kiállítás rendezőjének, *Jenei Ferenc*nek finom, a magyar művelődéstörténet legjobb hagyományain csiszolt ízlését.

A XVII. századi „Magyar Poesis” maradéktalan élvezéséhez, mintegy „befogadásához” az ünnepi megnyitó ébresztette fel — azokban a szerencsésekben, akik részvevői voltak — a fogékonyságot. *Jankovich Ferenc* Kossuth-díjas költő bevezető szavai a korszak politikai történetét világították meg, *Jancsó Adrienne* régi költői szövegeinek szépségét — Balassi költeményeket és XVII. századi névtelenek verseit adta elő — csillogtatta meg érett, a lélek húrjait ismerő művészettel. Három fiatal, rokonszenves előadóművész: *Csengery Adrienne* ének, *Czidra László* furulya, *Kecskés András* lant, a régi magyar muzsika legszebb darabjaiból — virágénekek, Bakfark Bálint lantfantáziái, régi magyar táncok a Lócsei Gyűjteményből, a Kájoni- és Vietorisz-kódexből stb. — állította össze műsorát s maradandó élményt szerzett a népes hallgatóságnak.

Tarnóc Márton

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Герезди, Р.</i> : Литературное наследство Балинта Балаши	401
<i>Вебер, А.</i> : Литературные взгляды Яноша Эрдейи	411
<i>Гальди, Л.</i> : О троихях Аттилы Йожефа	420

Краткие сообщения
Документация

<i>Хёдье, И.</i> : Розыкное письмо с 1810 года об аресте Яноша Бачаньи	456
<i>Т. Эрдейи, И.</i> : К истории «Регелё Хон- мювес»	457
<i>Мартинко, А.</i> : Приключенческая и грустная история с первой руко- писью стихов Петёфи	458
<i>Беньеи, М.</i> : Неизвестные рукописные заметки Йожефа Этвеша	462
<i>Фодор, И.</i> : Французский перевод од- ного стихотворения Ади с 1913 года	468

Обзор

Барта Янош: Поэты и писатели (<i>Не- мет, Г. Б.</i>)	471
Сабад Дьёрдь: На распутье между ре- волюцией и компромиссом (<i>Раго, Л.</i>)	473
Тёрёк Габор: Лирика: логика (<i>Се- леш, К.</i>)	476
Поэзия «Корунк» (<i>Крайко, А.</i>)	479
Письма к Лайошу Хатваньи (<i>Деве- ньи, И.</i>)	483

Хроника

TABLE DES MATIÈRES

<i>Gerézdi, R.</i> : Balassi Bálint et la postérité	401
<i>Wéber, A.</i> : Conception littéraire de János Erdélyi	411
<i>Gálai, L.</i> : Les trochées de József Attila	420

Notices

Documentation

<i>Högye, I.</i> : Mandat d'arrêt lancé contre Batsányi en 1810	456
<i>T. Eraélyi, I.</i> : Contribution à l'histoire du périodique „Regélő Honművész”	457
<i>Martinkó, A.</i> : L'histoire triste et monve- mentée du premier manuscrit de vers de Petöfi	458
<i>Bényei, M.</i> : Notes en manuscrit de Joseph Eötvös inconnues	462
<i>Fodor, I.</i> : Une traduction française d'un vers d'Ady de 1913	468

Revue

<i>Barta János</i> : Poètes et écrivains (<i>Németh G., B.</i>)	471
<i>Szabad György</i> : Au carrefour de la révolution et du compromis (<i>Rigó, L.</i>)	473
<i>Török Gábor</i> : Poésie lyrique: logique (<i>Széles, K.</i>)	476
La poésie de Notre Epoque (<i>Krajko, A.</i>)	479
Lettres á Lajos Hatvany (<i>Dévényi, I.</i>)	483

Chronique

A kiadvány előfizethető vagy példányonként megvásárolható:

az AKADÉMIAI KIADÓ-nál, Budapest V., Alkotmány utca 21.
Telefon: 111-010, MNB egyszámúszám: 46, csekkbefizetési számlaszám: 05.915.111-46
az AKADÉMIAI KÖNYVESBOLT-ban, Budapest V., Váci utca 22. Telefon: 185-612
a POSTA KÖZPONTI HÍRLAP IRODA 1. számú HÍRLAPBOLTJÁ-ban, Budapest
V., József nádor tér 1. és bármely postahivatalban. Csekkszámúszám: egyéni 61.257,
közleleti: 61.066. MNB egyszámúszám: 8.

Előfizetési díj egy évre 42,- Ft

(Példányonként megvásárolható a posta nagyobb árusítóhelyein is.)

Ara: 8,— Ft

Előfizetés egy évre: 42,— Ft

INDEX: 25.401

A MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETÍRÁS FORRÁSAI
FONTES AD HISTORIAM LITERARIAM HUNGARIAE

SPECTANTES (Szerkeszti: *Somogyi Sándor*)

eddig megjelent kötetei:

1. *Vargha Balázs*: CSOKONAI EMLÉKEK
Bp. 1960. Akadémiai K. 666 l. 130,—Ft
- 2—3. *T. Erdélyi Ilona*: ERDÉLYI JÁNOS LEVELEZÉSE I—II.
Bp. 1960. Akadémiai K. I. köt. 520 l. 120,—Ft
Bp. 1962. Akadémiai K. II. köt. 641 l. 120,—Ft
4. *Somogyi Sándor*: GYULAI PÁL LEVELEZÉSE
Bp. 1961. Akadémiai K. 723 l. 130,—Ft
5. *Bisztray Gyula és Komlós Aladár*: GYULAI PÁL: BÍRÁLATOK,
CIKKEK, TANULMÁNYOK
Bp. 1961. Akadémiai K. 685 l. 130,—Ft
- 6—7. *Bisztray Gyula*: TOMPA MIHÁLY LEVELEZÉSE I—II.
Bp. 1964. 499 és 601 l. 195,—Ft
8. *Szauder József*: KÖLCSEY FERENC KIADATLAN ÍRÁSAI (1809—1811)
Bp. 1968. Akadémiai K. 507 l. 92,—Ft